

Oponentský posudek na diplomovou práci P. Korbelové na téma „Práce a smysl života“

Téma diplomové práce nabízí pohled na pracovní činnost v širokém kontextu lidské existence a jejího smyslu. Takto pojaté téma je na jedné straně náročné svou interdisciplinarností a mezioborovostí, na druhé straně však umožňuje hledat zajímavé odpovědi, týkající se smysluplnosti lidského života a jednotlivých aspektů pracovní činnosti, které ovlivňují prožitek smysluplnosti.

Diplomová práce je členěna do dvou částí. Úvodní teoretická část vytváří potřebné poznatkové zázemí a sestává se ze tří kapitol. Vymezení smyslu života je věnována první kapitola. Autorka podává výběr názorů a pohledů některých filozofů různého zaměření pro ilustraci přístupů k vybraným filozofickým otázkám s preferencí názorů, týkajících se smyslu života. Na to navazuje přehled psychologických konceptů, které se k dané problematice vztahují jak z hlediska teoretických přístupů, tak z pohledu praktické aplikace. Druhá kapitola, nazvaná „Práce a smysl“ obsahuje především zásadní pracovní psychologická témata, která v různých propojených souvislostech charakterizují „svět práce“ a ovlivňují pracovní chování a prožívání jedince. Závěrečná kapitola pojednává o smysluplnosti pracovní činnosti a je zaměřena především na aspekty, ovlivňující prožitek smysluplnosti práce.

Zpracování této části diplomové práce považuji za velmi zdařilé. Kapitoly mají logickou strukturu a žádoucí gradaci se zaměřením na specifikaci sledovaného problému. Autorka využila bohatých odborných pramenů k vystižení podstaty zkoumaného problému, a to i v širších mezioborových a interdisciplinárních souvislostech. Text je napsán kultivovaným odborným jazykem, proložen kritickými náhledy a komentáři. K této části diplomové práce mám jen několik postřehů a námětů:

1. Domnívám se, že v subkapitole 1.2 mohla být zmíněna i životní spokojenost, jejíž součástí je také pracovní spokojenost jakožto jeden z významných indikátorů spokojenosti se životem.
2. Je ke zvážení, zda úvodem 2. kapitoly neměla být krátká subkapitola „Práce v ekonomii“. Práce je primárně ekonomická kategorie, která má celou řadu sociálních kontextů. Některé z nich jsou zmíněny v subkapitole „Práce v sociologii“ (dělná práce, specializace, organizovanost práce).

Druhá, empirická část diplomové práce představuje prezentaci provedeného šetření, zaměřeného především na nejdůležitější aspekty práce posilující smysluplnost práce. Autorka postupně charakterizuje a uvádí metodu, teoretická východiska, průběh pilotní studie a administrace použitého dotazníku, vzorek zkoumané populace, postup skórování respondentů a statistického vyhodnocování. Následuje přehled výsledků rozdělených do dvou částí, ve shodě s členěním dotazníku, diskuze a závěry.

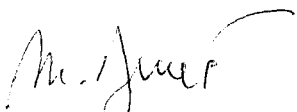
Projekt výzkumu považuji za dobře připravený. Pilotní studie splnila svůj význam ve smyslu eliminace některých položek. Statistické zpracování dat je relevantní ve vztahu k zaměření výzkumného projektu. Uvedené údaje jsou dobře dokumentovány, ilustrovány pomocí grafů a podloženy pomocnými výpočty v příloze. Interpretace výsledků svědčí o dostatečném náhledu autorky na danou tematiku. V diskusi autorka projevuje potřebnou kritičnost a poukazuje na limity provedeného šetření a závěrů vyplývajících ze získaných výsledků. Diplomovou práci uzavírá přehled použité literatury a přílohy, obsahující znění použitého dotazníku a pomocné statistické výpočty. K empirické části práce mám následující připomínky:

1. Aspekty či faktory sledované ve vztahu k smysluplnosti práce jsou téměř shodné s faktory, jejichž vliv bývá zkoumán v souvislosti s pracovní spokojeností. Proto jsou dosažené výsledky takové, jaké jsou (i přes předpokládanou vysokou korelaci s pracovní spokojeností). Smysluplnost práce považuji za více „subtilnější“ kategorii, než je pracovní spokojenost. K větší specifikaci by přispěla operacionalizace zkoumaného fenoménu. Z hlediska zkoumání relevantních aspektů se nabízelo využít některé z Terezových faktorů uvedených na str. 70 a dále.
2. Autorka správně uvádí, že získané výsledky mohou být vzhledem k velikosti zkoumaného vzorku pouze orientační. Podotýkám také, že vzorek respondentů je nevyvážený ve všech základních znacích, včetně nejvíce sledovaného (zaměstnanci vs. OSVČ).
3. Je k diskusi, zda kategorie „rozvoj vlastní osobnosti“ a „práce“ by neměly být sloučeny (Graf 11, str. 111). Rozvoj osobnosti v kontextu práce bývá vždy spojován s prací a jejími podmínkami, které jedinci (ne)umožňuje jeho rozvoj.
4. V daném typu projektu se nabízelo také využití sémantického diferenciálu jako doplňkové metody, která by ilustrativně „vykreslila“ význam a sílu sledovaných faktorů.

Uvedené připomínky necht' jsou chápány jako podněty do diskuse.

Závěrem – diplomandka prokázala schopnost samostatně zpracovat zadané téma, tedy zpracovat potřebné poznatkové zázemí, připravit a realizovat výzkumný projekt. Kvalitně pracovala s použitou odbornou literaturou, připravila a realizovala výzkumný projekt k němuž je schopna mít kritický náhled a vědomí limitů zjištěných výsledků. Doporučuji proto, aby se diplomová práce P. Korbelové stala předmětem obhajoby.

V Praze dne 28.8.2007

Doc. PhDr. Milan Rymeš, CSc.